

MF Opracowania i Analizy

Analiza skutków
obustronnego
nałożenia/zwiększenia
taryf celnych
w handlu zagranicznym
Wielkiej Brytanii z
krajami UE/EFTA na
skutek Brexitu

Michał Antoszewski

Analiza dotyczy oszacowania wpływu handlowych konsekwencji Brexitu, definiowanych jako nałożenie obustronnych taryf celnych w wymianie handlowej z Wielką Brytanią, na poszczególne państwa członkowskie Unii Europejskiej. Otrzymane wyniki wskazują, że mierzone długookresowym ubytkiem PKB koszty Brexitu dla Polski są „przeciętne” na tle innych państw UE. Wynika to z „przeciętnej” skali intensywności wymiany handlowej z Wielką Brytanią. Co więcej, podobna skala kosztów występuje w przypadku Niemiec – głównego partnera handlowego Polski. Stąd, silne powiązania handlowe gospodarki niemieckiej z Polską, przy jednocześnie relatywnie niewielkim powiązaniu Niemiec z gospodarką brytyjską skutkują stosunkowo mniejszymi negatywnymi skutkami pośrednimi w stosunku do krajów, które są mocno powiązane handlowo z gospodarkami posiadającymi silne bezpośrednie powiązania z Wielką Brytanią.

1. Metodyka badawcza

W analizie wykorzystano globalny, obliczeniowy model równowagi ogólnej (CGE), dostarczany z bazą GTAP (*Global Trade Analysis Project*), uwzględniający wszystkie przepływy handlowe w gospodarce światowej. Wykorzystana w niniejszej analizie wersja modelu GTAP wyróżnia 32 regiony (por. Tabela 1) oraz 47 sektorów (por. Tabela 2) gospodarki. W wymiarze regionalnym osobno ujmowane jest wszystkie 28 państw członkowskich UE, kraje członkowskie EFTA¹, a także reszta świata. Model ten jest kalibrowany do danych z bazy GTAP9 za 2011 r. i ma charakter statyczny. Oznacza to, że wyniki symulacji należy rozpatrywać w kategoriach długookresowych, tj. po zakończeniu wszystkich procesów dostosowawczych w gospodarce, które nie są obserwowane w modelu.

Tabela 1. Regiony w modelu GTAP wyróżnione na potrzeby niniejszej analizy

Kod	Region	Kod	Region	Kod	Region	Kod	Region
AUT	Austria	DEU	Niemcy	MLT	Malta	GBR	Wielka Brytania
BEL	Belgia	GRC	Grecja	NLD	Holandia	BGR	Bułgaria
CZE	Czechy	HUN	Węgry	POL	Polska	HRV	Chorwacja
CYP	Cypr	IRL	Irlandia	PRT	Portugalia	ROM	Rumunia
DNK	Dania	ITA	Włochy	SVK	Słowacja	NOR	Norwegia
EST	Estonia	LUX	Luksemburg	SVN	Słowenia	CHE	Szwajcaria

¹ Islandia oraz Liechtenstein ujęte są wspólnie jako jeden region. Wynika to z ograniczeń bazy GTAP, która łączy te kraje nawet w najbardziej zdezagregowanym wariancie.

Poglądy wyrażone w niniejszym artykule powinny być traktowane jako poglądy autora, które nie muszą koniecznie wyrażać poglądów Ministerstwa Finansów.

FIN	Finlandia	LVA	Łotwa	ESP	Hiszpania	XEF	Islandia + Liechtenstein
FRA	Francja	LTU	Litwa	SWE	Szwecja	RWW	Reszta świata

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 2. Sektory w modelu GTAP wyróżnione na potrzeby niniejszej analizy

Kod	Opis sektora
PDR	Ryż niełuskany
WHT	Pszenica
GRO	Pozostałe rośliny ziarniste
V_F	Warzywa i owoce
OSD	Nasiona oleiste
C_B	Trzcina i buraki cukrowe
PFB	Włókna roślinne
OCR	Pozostałe uprawy
CTL	Bydło
OAP	Pozostałe produkty zwierzęce
RMK	Mleko
WOL	Wełna, jedwab i pozostałe
FRS	Leśnictwo
FSH	Rybołówstwo
COL	Węgiel (górnictwo i wydobywanie węgla kamiennego, węgla brunatnego i torfu)
CRU	Ropa naftowa (wydobywanie ropy naftowej, działalność usługowa z wyłączeniem geodezji)
GAS	Podstawowa produkcja gazu (wydobywanie gazu ziemnego, działalność usługowa z wyłączeniem geodezji)
OMN	Pozostałe górnictwo: rudy metali, uranu, kamienie
CMT	Wyroby mięsne z bydła
OMT	Pozostałe wyroby mięsne
VOL	Oleje roślinne
MIL	Mleko, nabiał

PCR	Ryż przetworzony
SGR	Cukier
OFD	Pozostałe produkty spożywcze
B_T	Napoje i wyroby tytoniowe
TEX	Tekstyliia
WAP	Odzież
LEA	Wyroby skórzane
LUM	Wyroby drewniane
PPP	Papier (w tym publikowanie i drukowanie)
OIL	Produkty rafinacji ropy (produkty koksowania węgla, produkty rafinacji ropy naftowej, paliwa jądrowe)
CHM	Przemysł chemiczny (podstawowe chemikalia, gumy i tworzywa sztuczne, inne chemikalia)
NMM	Pozostałe minerały niemetaliczne (ceramika, żwir, beton)
ISI	Hutnictwo żelaza i stali (podstawowa produkcja i odlewanie)
NFM	Pozostałe metale nieżelazne (produkcja i odlewanie: miedź, cynk, ołów, złoto, srebro)
FMP	Wyroby metalowe
MVH	Pojazdy silnikowe
OTN	Pozostały sprzęt transportowy
EEQ	Sprzęt elektroniczny
OME	Pozostałe maszyny
OMF	Pozostałe przetwórstwo przemysłowe
ELE	Energia elektryczna (produkcja i dystrybucja)
GDT	Produkcja i dystrybucja gazu; ciepło
CON	Budownictwo
TRN	Transport (powietrzny, wodny i lądowy, biura podróży)
SRV	Usługi (dystrybucja wody, handel, hotele i restauracje, komunikacja, pośrednictwo finansowe, ubezpieczenia, nieruchomości, rekreacja, kultura i sport, administracja publiczna i obrona narodowa, bezpieczeństwo socjalne, zdrowie i opieka społeczna, ścieki, wywóz śmieci, usługi sanitarne, mieszkania)

Źródło: opracowanie własne.

2. Symulowany scenariusz

Mający na celu odzwierciedlenie handlowego kanału Brexitu oraz symulowany w modelu szok² to nałożenie obustronnych, symetrycznych taryf celnych w wymianie handlowej pomiędzy Wielką Brytanią a wszystkimi krajami UE³, w wysokości średnich taryf celnych obowiązujących obecnie dla importu poszczególnych towarów z całego świata do Wielkiej Brytanii. W przypadku państw członkowskich EFTA wyjściowa wysokość taryf celnych w handlu z Wielką Brytanią dla niektórych wyrobów jest już wyższa od wspomnianych stawek „średnich”. Stąd, w konstrukcji symulacji założono, że zwiększenie ceł następuje jedynie dla tych produktów, dla których ich początkowy poziom znajduje się poniżej poziomu docelowego, ustalonego dla krajów UE. Przyjęto ponadto, że taryfy celne w handlu Wielkiej Brytanii z resztą świata pozostają bez zmian.

3. Wyniki makroekonomiczne

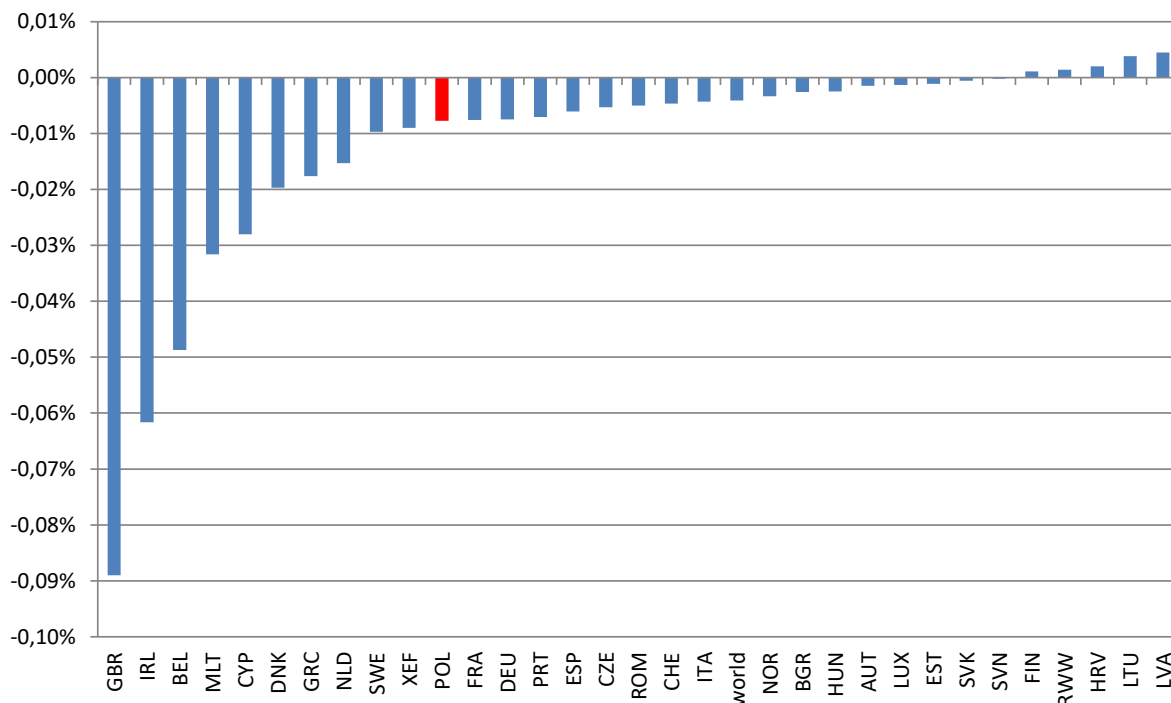
Ubytek PKB w poszczególnych gospodarkach na skutek opisanej zmiany wysokości taryf celnych nie jest znaczny – nie przekracza 0,1% (por. Rysunek 1). Największą „ofiara” staje się Wielka Brytania – wynika to z faktu, że cła zostają podniesione dla jej eksportu oraz importu ze wszystkich państw UE/EFTA, zaś w przypadku innych gospodarek wysokość ceł w bilateralnych relacjach handlowych z partnerami innymi niż Wielka Brytania pozostaje bez zmian. Najsilniejszy długookresowy spadek PKB odnotowują ponadto kraje, które łączą silne powiązania handlowe z gospodarką brytyjską: Irlandia, Belgia, Malta oraz Cypr. W tej „klasyfikacji” Polska znajduje się na jedenastym miejscu, z ubytkiem PKB równym nieco poniżej 0,01%. Niewielki wzrost PKB w pojedynczych przypadkach wynika ze wzrostu relatywnej konkurencyjności wskutek braku zmian stawek celnych w handlu z Wielką Brytanią (reszta świata), ich nieco mniejszego niż w przypadku pozostałych krajów UE wzrostu (Chorwacja), bądź silnych powiązań handlowych z krajami EFTA (Finlandia, Litwa, Łotwa). Kraje EFTA również doświadczają bowiem relatywnej poprawy konkurencyjności – wyjściowy poziom taryf celnych w ich wymianie

² Kształt symulacji uzgodniono z Departamentem Innowacji w Ministerstwie Przedsiębiorczości i Technologii.

³ Z racji faktu, że państwa członkowskie UE łączy unia celna, taryfy te są w chwili obecnej równe zero. W ujęciu modelowym pewien wyjątek stanowi Chorwacja – kraj, który w roku bazowym modelu, tj. 2011 r., nie był jeszcze członkiem Unii. Z tego względu, bazowa kalibracja modelu obejmuje niezerowe, kilkuprocentowe cła w handlu Chorwacji z krajami UE, lecz jedynie dla 3 spośród 47 wyróżnionych produktów. W rezultacie, osiągnięcie zakładanego w symulacji docelowego poziomu stawek celnych wymaga w tych pojedynczych przypadkach ich relatywnie mniejszego wzrostu.

handlowej z Wielką Brytanią dla części produktów jest już wyższy niż poziom docelowy dla krajów UE, stąd taryfy te nie ulegają zwiększeniu.

Rysunek 1. Zmiany PKB w poszczególnych krajach/regionach

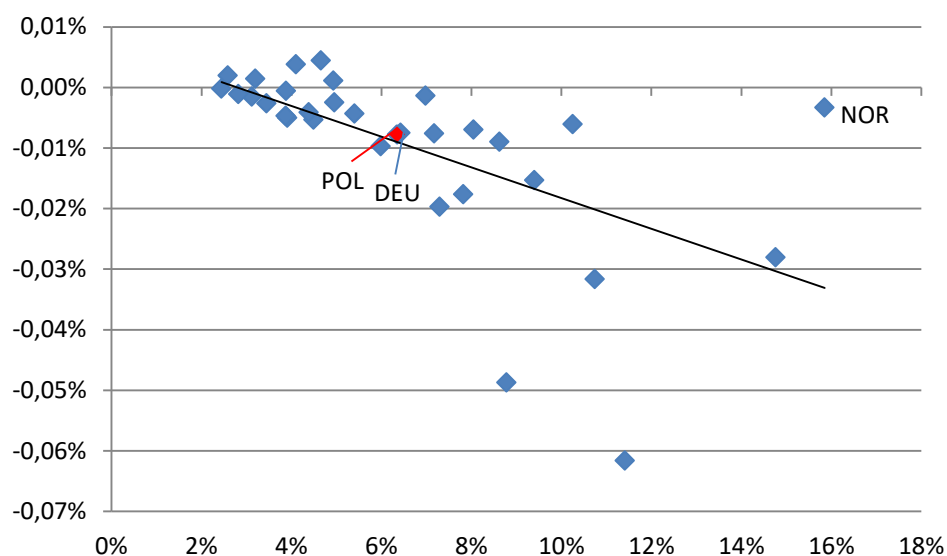
Źródło: opracowanie własne.

Kolejne rysunki ilustrują ujemną zależność zmian PKB w poszczególnych krajach od udziału eksportu do Wielkiej Brytanii w ich całkowitym eksporcie⁴ (Rysunek 2), a także od udziału eksportu do Wielkiej Brytanii w ich całkowitej produkcji krajowej (Rysunek 3). Zależności te pozwalają wyjaśnić stratę PKB otrzymaną w przypadku Polski. Jej „przeciętna” wysokość wynika z „przeciętnego” udziału eksportu do Wielkiej Brytanii w całkowitym polskim eksporcie (6,3%), jak również z jego „przeciętnego” udziału w całkowitej produkcji globalnej Polski (0,7%). Bardzo zbliżone wyniki odnotowuje główny partner handlowy Polski, czyli Niemcy⁵.

⁴ Norwegia odznacza się największym udziałem eksportu do Wielkiej Brytanii spośród wszystkich rozpatrywanych krajów/regionów, lecz jednym z najniższych ubytków PKB w konsekwencji wzrostu taryf celnych. Wiąże się to z faktem, że wyjściowy poziom istotnej części taryf celnych w wymianie handlowej Norwegii z Wielką Brytanią jest już na tyle wysoki, że nie podlega dalszemu wzrostowi w ramach symulacji, co prowadzi do relatywnego wzrostu konkurencyjności względem państw członkowskich UE.

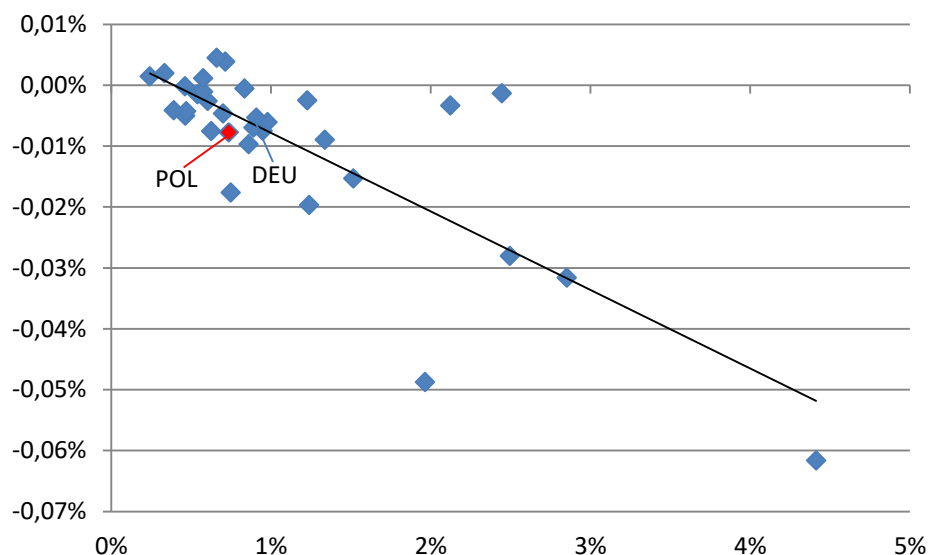
⁵ Zgodnie z danymi Eurostatu, w 2016 r. udziały eksportu do Wielkiej Brytanii w eksporcie ogółem dla Polski i Niemiec wyniosły odpowiednio 5,2% oraz 5,7%.

Rysunek 2. Zależność zmian PKB w poszczególnych krajach/regionach od udziału eksportu do Wielkiej Brytanii w ich całkowitym eksporcie

Źródło: opracowanie własne.

Rysunek 3. Zależność zmian PKB w poszczególnych krajach/regionach od udziału eksportu do Wielkiej Brytanii w ich całkowitej produkcji krajowej

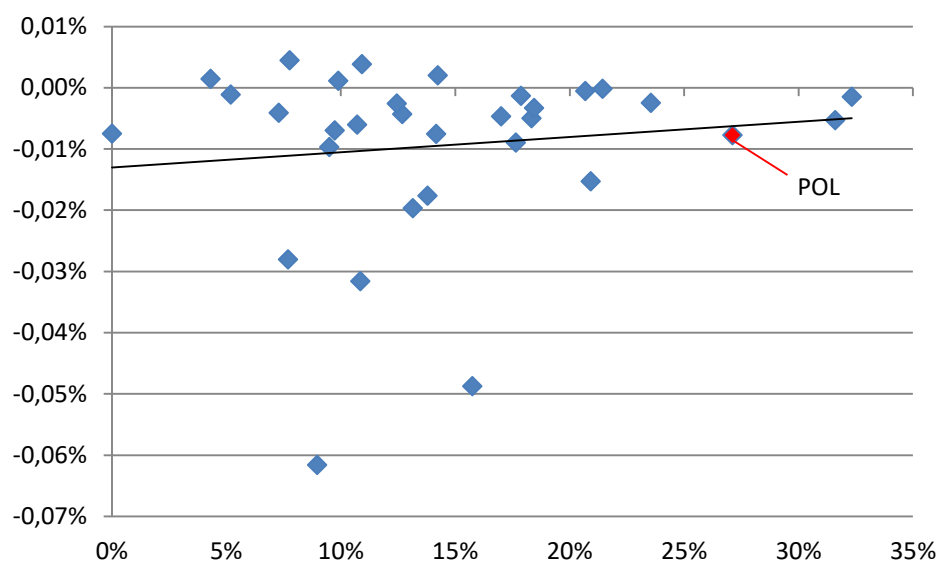

Źródło: opracowanie własne.

W związku z faktem, że zgodnie z otrzymanymi wynikami Niemcy nie należą do największych „przegranych” nałożenia taryf celnych wskutek Brexitu, silne powiązania handlowe tej gospodarki z Polską implikują relatywnie niższe negatywne skutki pośrednie dla polskiej gospodarki,

związane z reakcją jej największych partnerów handlowych na symulowane nałożenie taryf celnych. Tezę taką wspiera nieznacznie dodatnia zależność pomiędzy zmianami PKB w poszczególnych krajach a intensywnością wymiany handlowej z Niemcami (por. Rysunek 4).

Rysunek 4. Zależność zmian PKB w poszczególnych krajach/regionach od udziału eksportu do Niemiec w ich całkowitej produkcji krajowej

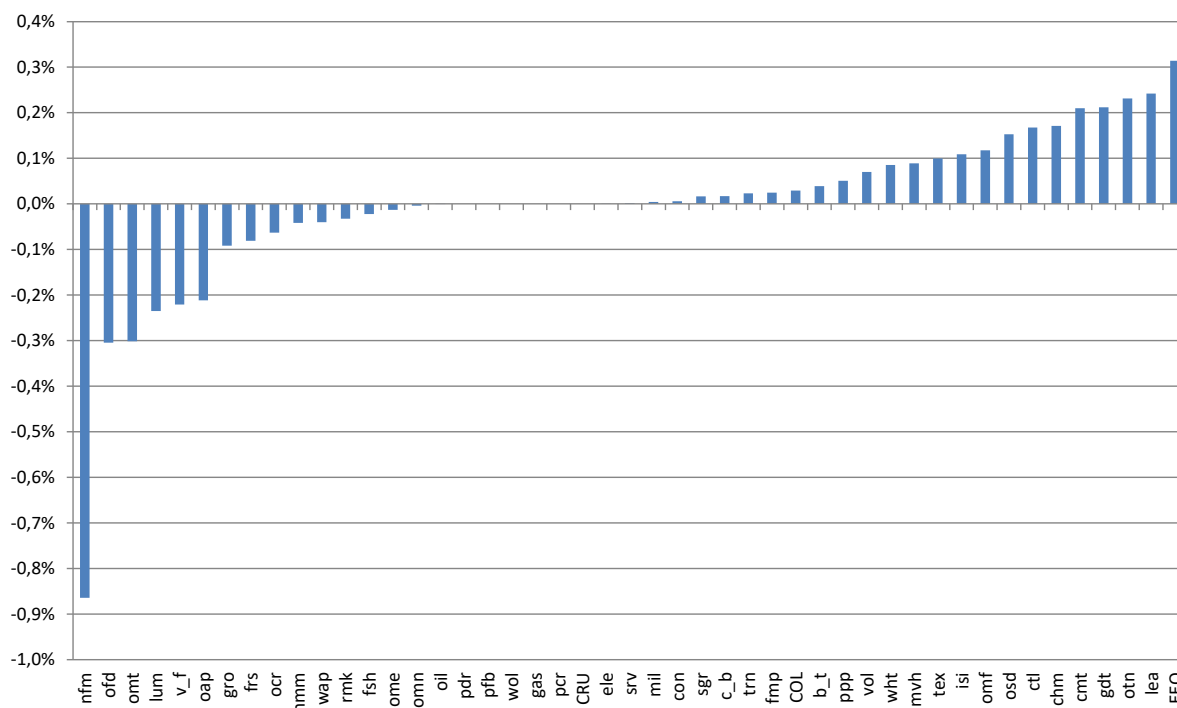

Źródło: opracowanie własne.

4. Wyniki sektorowe dla Polski

Rysunek 5 prezentuje zmiany wolumenów produkcji w poszczególnych branżach polskiej gospodarki na skutek symulowanych zmian stawek celnych, stanowiących odzwierciedlenie handlowych konsekwencji Brexitu. Zmiany produkcji w Polsce wahają się od -0,86% dla *Pozostałych metali nieżelaznych (nfm)* do 0,31% dla *Sprzętu elektronicznego (eeq)*.

Rysunek 5. Zmiany wolumenu produkcji w poszczególnych sektorach polskiej gospodarki

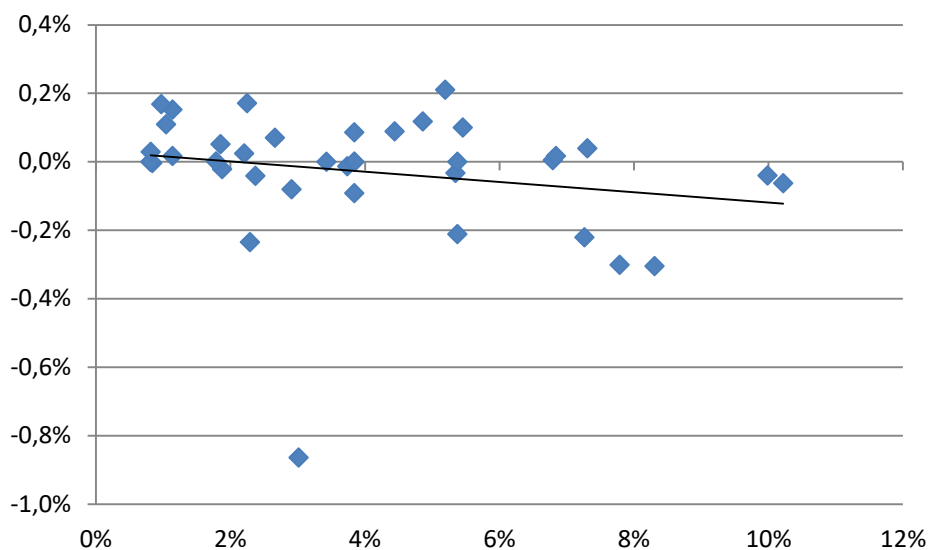

Źródło: opracowanie własne.

Kluczową rolę w kształtowaniu sektorowych zmian wolumenów produkcji odgrywają takie czynniki jak udział eksportu do Wielkiej Brytanii w całkowitym polskim eksporcie oraz w całkowitej polskiej produkcji danego wyrobu. Branże nieeksportujące do Wielkiej Brytanii są w stanie zwiększyć swój wolumen produkcji dzięki przepływom pracy i kapitału z gałęzi doświadczających spadku konkurencyjności eksportu oraz, w konsekwencji, zmniejszenia rozmiarów produkcji. Istotne są ponadto międzysektorowe powiązania poszczególnych branż polskiej gospodarki, w wyniku których sektory gospodarki niepowiązane handlowo z Wielką Brytanią, lecz poprzez popyt pośredni silnie powiązane z gałęziami nastawionymi na eksport tamże, również mogą doświadczać silnego zmniejszenia wolumenu produkcji.

Sektorowy wzorzec zmian produkcji wynika natomiast w bardzo niewielkim stopniu z wysokości тариф celnych napotkanych przez polskie eksport do Wielkiej Brytanii (por. Rysunek 6).

Rysunek 6. Zależność zmian wolumenu produkcji w poszczególnych sektorach polskiej gospodarki od wysokości stawek celnych w eksporcie do Wielkiej Brytanii

Źródło: opracowanie własne.

Warto zauważyć, że szacowana przez MF skala ubytku PKB wskutek Brexitu jest wyraźnie mniejsza niż w innych wspomnianych badaniach. Wynika to z symulowania wyłącznie zmian taryf celnych, przy założeniu stałości barier pozataryfowych. Jak wskazuje literatura, bariery pozataryfowe odgrywają obecnie o wiele istotniejszą rolę w handlu międzynarodowym niż same taryfy celne.